

Valstybinei kainų ir energetikos
kontrolės komisijai
Verkių g. 25 C
LT-08223 Vilnius

2016-10-31 Nr.LDT-SD-2016/
[2016-10-04 Nr.R2-(D)-2531

DĖL PREKYBOS ELEKTROS ENERGIJA IR GAMTINĖMIS DUJOMIS PRIEŽIŪROS TAISYKLIŲ DERINIMO

Atsakydami į Jūsų 2016 m. spalio 4 d. raštą Nr. R2-(D)-2531 dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) parengto Prekybos elektros energija ir gamtinėmis dujomis priežiūros taisyklių projekto (toliau – Projektas) derinimo, taip pat įvertinę kitų valstybės institucijų ir rinkos dalyvių pateiktas pastabas ir pasiūlymus, susijusius su šiuo Projektu, manome, kad rinkos dalyviams nėra aiškūs Projektu siūlomi prekybos elektros energija ir gamtinėmis dujomis priežiūros pasikeitimai, ir kaip jie turėtų veikti praktiškai, ir, Bendrovės vertinimu, Komisijos siūlomo Projekto patvirtinimas energetikos rinkoje sukeltų sumaištį. Todėl siūlome Komisijai aptarti esminius Projekto momentus ir klausimus susitikimo metu. UAB „Lietuvos dujų tiekimas“, būdama aktyvia gamtinių dujų rinkos dalyve, vertintų Komisijos bendradarbiavimą šiuo klausimu. Taip pat, teikiame Komisijai šias, su Projekto derinimu susijusias pastabas ir pasiūlymus:

- 1) 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvoje 2009/73/EB Dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančioje Direktyvą 2003/55/EB ir 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvoje 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos taisyklių, panaikinančioje Direktyvą 2003/54/EB, nurodyta, kad prie didmeninių gamtinių dujų ir (ar) elektros energijos vartotojų priskiriami ne tik energijos tiekėjai, bet ir vartotojai, perkantys energiją perpardavimo tikslais. Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – Agentūra) taip pat aiškiai nurodo, kad 2011m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (toliau – REMIT reglamentas) nuostatos yra taikomos ir tiems energetikos sektoriaus vartotojams, kurie energiją perka perpardavimo tikslais. Įvertinus tai, siūlome Komisijai pakoreguoti Projekto 5.1 punktą;
- 2) Taip pat Projekto 5.1 punkte nustatyta, kad didmeniniam energetikos rinkos vartotojui priskiriamas „galutinis elektros energijos ar gamtinių dujų vartotojas, kurio suminis pristatymo vietų įrenginių techninis pajėgumas yra ne mažesnis nei 600 GWh per metus“. Norėtume atkreipti Jūsų dėmesį, kad REMIT reglamente nustatyta, taip pat ir Agentūra ne kartą yra pasisakiusi (Guidance on the application of Regulation (EU) No 1227/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on wholesale energy market integrity and transparency, par. III.2, Questions & Answers on REMIT), kad prie didmeninių energetikos rinkos vartotojų priskiriami tie galutiniai vartotojai, kurių techniniai vartojimo pajėgumai yra lygūs arba didesni negu 600 GWh per metus, t.y., vertinamas ne suminis pristatymo vietų įrenginių techninis pajėgumas, o vartotojo, kaip atskiro ekonominio subjekto turimų įrenginių maksimalūs techniniai vartojimo pajėgumai. Įvertinus tai, siūlome sekančią Projekto 5.1 punkto redakciją:
„5.1. Didmeninės elektros energijos ir (ar) gamtinių dujų rinkos dalyvis (toliau – rinkos dalyvis) – elektros energijos ir (ar) gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius, elektros

- energijos ir (ar) gamtinių dujų skirstymo sistemos operatorius, elektros energijos gamintojas, suskystintų gamtinių dujų terminalo operatorius, **gamtinių dujų saugyklos operatorius**, elektros energijos ar gamtinių dujų tiekėjas, **vartotojas, perkantis elektros energiją ar gamtines dujas perpardavimo tikslais**, elektros energijos ar gamtinių dujų biržos dalyvis, galutinis elektros energijos ar gamtinių dujų vartotojas, kurio ~~suminis pristatymo vietų įrenginių~~ **techninis vartojimo** pajėgumas yra ne mažesnis nei 600 GWh per metus, ~~sudarantis sandorius, įskaitant nurodymų prekiauti pateikimą elektros energijos ar gamtinių dujų biržoje, dėl energijos pirkimo-pardavimo.~~“;
- 3) Siekiant aiškiai nurodyti, kokie vartotojai gali būti laikomi didmeniniais energijos rinkos vartotojais, siūlome papildyti Projektą nauju 5.2. punktu, įvedant techninio vartojimo pajėgumo sąvoką:
„5.2. Techninis vartojimo pajėgumas – maksimalus Vartotojo suvartojamas energijos (dujų) kiekis, Vartotojo įrenginiams dirbant maksimaliu pajėgumu visą laikotarpį (metus). Techninis vartojimo pajėgumas apima visų Vartotojo, kaip atskiro ekonominio subjekto, turimų įrenginių Techninius vartojimo pajėgumus.“;
- 4) Siūlome ištaisyti Projekto 6 punkto redakcinę klaidą, nurodant: „Rinkos dalyviai bei gamtinių dujų rinkos operatorius rinkos priežiūrai užtikrinti teikia ataskaitas Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai (toliau – Komisija) ~~Energetikos, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo įmonių informacijos teikimo taisyklių, Energetikos įmonių informacijos teikimo taisyklių~~, patvirtintų Komisijos 2008 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. O3-80 „Dėl Energetikos įmonių informacijos teikimo taisyklių“ (toliau – Informacijos teikimo taisyklės),“;
- 5) Projekto II skyriuje, nustatančiame viešai neatskleistos informacijos imtis, naudojama „galios“ sąvoka, susijusi su elektros energijos ir gamtinių dujų sektoriumi. Tame tarpe, Projekto 8.2 ir 8.3 punktuose nurodyta, kad viešai neatskleista informacija dujų sektoriuje laikoma informacija, susijusi su planiniais arba neplaniniais vartojimo objekto įrenginių, kurių galia yra 100 MW arba didesnė ribojimais ir (ar) sustojimais, kurie pakeičia gavybos, biodujų gamybos, perdavimo, tiekimo ar vartojimo paros dujų kiekį, arba dėl kurių gali būti sumažintas, apribotas arba nutrauktas gamtinių dujų tiekimas. Agentūra, remdamasi Europos Komisijos 2014 m. gruodžio 17 d. įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1348/2014 dėl duomenų teikimo, kuriuo įgyvendinamos REMIT reglamento 8 straipsnio 2 ir 6 dalys (toliau – Įgyvendinimo reglamentas) 4 straipsniu, pateikė rinkos dalyviams paaiškinimą, kaip skaičiuojama galia elektros ir gamtinių dujų sektoriuose. Instaliuota galia reiškia maksimalų įrenginio pagaminamos ir (arba) suvartojamos energijos kiekį, įrenginiui veikiant įprastu režimu (t.y., jei įrenginio galia yra 10 MW, per parą bus pagaminama ir (arba) suvartojama 240 MWh (24 x 10) energijos vienetų, per metus: 87 600 MWh (24 x 10 x 365) energijos vienetų). Siekiant išvengti klaidingo „galios“ sąvokos interpretavimo, bei įvertinus tai, kad Agentūra yra pasisakius apie galios skaičiavimo principus, siūlome Komisijai patikslinti Projekto 8.2 ir 8.3 punktus, ir išdėstyti juos sekančia redakcija:
„8.2 Informacija, susijusi su neplaniniais gavybos šaltinių, perdavimo, tiekimo režimo ir vartojimo objektų įrenginių, kurių galia yra 100 MW arba didesnė (**87 600 MWh per metus arba daugiau**), ribojimais ir (ar) sustojimais, kurie pakeičia gavybos, biodujų gamybos, perdavimo, tiekimo ar vartojimo paros dujų kiekį.
8.3. Informacija, susijusi su planiniais gavybos, biodujų gamybos, perdavimo, skirstymo, tiekimo režimo ir įrenginių suvartojimo, kurių galia yra 100 MW arba didesnė (**87 600 MWh per metus arba daugiau**), pasikeitimais, dėl kurių gali būti sumažintas, apribotas arba nutrauktas gamtinių dujų tiekimas.“;
- 6) Taip pat, siekiant išvengti perteklinio rinkos dalyvių reguliavimo bei suvienodinti elektros energijos ir gamtinių dujų viešai neatskleistos informacijos teikimo apimtį, siūlome Projekto 8 punkte, reglamentuojančiame viešai neatskleistą informaciją gamtinių dujų tiekimo sektoriuje nustatyti konkrečias gavybos, gamybos, perdavimo, tiekimo ar vartojimo paros

- dujų kiekių pokyčių ribas arba trukmę, (pvz.: kaip yra nustatyta 2008 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 163 patvirtintame Gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių apraše: didelio dujų tiekimo sutrikimo atveju, kai šalis netenka daugiau kaip 20 procentų tiekiamų dujų kiekio ir nėra realių priemonių jam atkurti, ar 20 procentų vartojimo paros dujų kiekio);
- 7) Siūlome Komisijai, atsižvelgus į Projekto II skyriaus papunkčius, pataisyti Projekto III skyriuje nurodytus papunkčių numerius;
 - 8) Be to, Projekto III skyriuje nustatyta bendra pareiga „rinkos dalyviui“ atskleisti viešai neatskleistą informaciją Projekte nustatyta tvarka. Tačiau Rinkos dalyvio sąvoka yra plati, todėl nėra aišku ir apibrėžta, kuriuo konkrečiu atveju ir kuris rinkos dalyvis turi pareigą atskleisti viešai neatskleistą informaciją, nurodytą Projekto II skyriuje. Pažymėtina, kad pirmine informacija apie viešai neatskleistos informacijos sąrašė nurodytus atvejus paprastai disponuoja vienas rinkos dalyvis. Pavyzdžiui, informacija apie tiekimo režimo ir vartojimo objektų įrenginių, kurių galia yra 100 MW arba didesnė, ribojimo ir (ar) sustojimo atvejus, kurie pakeičia tiekimo ar vartojimo paros dujų kiekį disponuoja vartotojas ar sistemos operatorius, o tokia informacija tiekėjui tampa žinoma tik kur kas vėliau, ir apskritai, tiekėjas tokia pirmine informacija gali net nedisponuoti. Europos praktikoje nėra įprasta, kad apie tą patį viešai neatskleistos informacijos atvejį atskleidimą vykdytų visi „rinkos dalyvio“ sąvokoje nurodyti subjektai, kuriuos toks atvejis tiesiogiai ar netiesiogiai paveikia. Manytina, kad atsakingu už viešai neatskleistos informacijos atskleidimą Projekte nurodytais atvejais turėtų būti tik tas „rinkos dalyvių“ sąrašė nurodytas subjektas, kuris disponuoja pirmine informacija, t.y., dėl kurio ar pas kurį atsiranda aplinkybės, sudarančios viešai neatskleistą informaciją. Atsižvelgiant į tai, Projekte turėtų būti aiškiai nurodyta, kuris „rinkos dalyvis“ yra atsakingas už konkretų viešai neatskleistos informacijos atvejo atskleidimą bei nustatyta bendra taisyklė, įtvirtinanti tokią pareigą tik subjektui, turinčiam pirminę informaciją apie viešai neatskleistos informacijos atvejį;
 - 9) Siūlome sekančią Projekto 20.2 punkto redakciją: „20.2. Rinkos dalyvis pakeičia pavedimus ar rinkos dalyvis **pakeičia** savo prekybos elgseną prieš paskelbdamas viešai neatskleistą informaciją, kuri galėjo tiesiogiai daryti įtaką rinkos dalyvio pavedimų pakeitimui ar dvišalės sutarties sudarymui“;
 - 10) Siūlome sekančią Projekto 24 punkto redakciją: „24. Taisyklių **22** punktas netaikomas rinkos dalyviams, kurie jau yra užsiregistravę Platformoje kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.“;
 - 11) Siūlome išbraukti Projekto 30 punktą, nes rinkos dalyviai informaciją, susijusią su prekyba didmeninėse rinkose teikia Agentūrai, o kadangi reguliatoriai turi prieigą prie Agentūros administruojamos informacinės sistemos ARIS, teikiamos informacijos dubliavimas Komisijai, Bendrovės vertinimu, yra perteklinis ir sukurtų papildomą administracinę naštą ir kaštus rinkos dalyviams;
 - 12) Projekto 32 punkte nurodyta, kad rinkos dalyviai, sudarantys dvišales elektros energijos ar gamtinių dujų pirkimo-pardavimo sutartis su vartotojais, kurių techninis vartojimo pajėgumas yra ne mažesnis kaip 600 GWh per metus, Komisijai privalo pateikti pirkimo-pardavimo sutarties kopiją. Norėtume atkreipti Komisijos dėmesį, kad informacija apie šias sutartis, šių sutarčių keitimus ir jų vykdymą nuo 2016 m. balandžio 7 d. teikiama REMIT reglamento ir įgyvendinimo reglamentuose nustatyta apimtimi bei terminais Agentūrai. Kadangi nacionaliniai reguliatoriai turi prieigą prie Agentūros administruojamų duomenų (sistema ARIS), Bendrovės nuomone, šis Komisijos reikalavimas yra perteklinis, sukuriantis papildomą administracinę naštą rinkos dalyviams, todėl siūlome išbraukti Projekto 32 punktą, o Projekto 33 punktą pakoreguoti sekančiai: „33. Komisija, vykdydama Taisyklių 47.2 papunktyje nustatytas pareigas, turi teisę reikalauti, kad rinkos dalyviai, pateiktų sudarytų dvišalių elektros energijos ar gamtinių dujų pirkimo-pardavimo sutarčių su vartotojais, kurių techninis vartojimo pajėgumas yra ne mažesnis kaip 600 GWh elektros

energijos ar gamtinių dujų per metus, sutarčių kopijas, ir kitą Komisijos nurodytą informaciją.“ Bendrovės nuomone, pakartotinis informacijos, kuri teikiama Agentūrai, teikimas ir Komisijai turėtų būti išimtis iš taisyklės, praktikoje taikoma tik išimtiniais atvejais, o ne taisyklė;

- 13) Siūlome išbraukti Projekto 34 punktą, kadangi informacija apie susijusias su rinkos dalyviu įmones pateikiama Komisijai rinkos dalyvio registravimo ar duomenų redagavimo CEREMP platformoje metu, atitinkamai, pasikeitus susijusių asmenų sąrašui ar sąsajų pobūdžiui, informacija apie susijusius asmenis atnaujinama CEREMP sistemoje;
- 14) Be to, Bendrovė norėtų atkreipti Komisijos dėmesį į tai, jog veiklos energetikos sektoriuje skaidrumą bei informacijos atskleidimo įpareigojimus ūkio subjektams, veikiantiems energetikos sektoriuje, numato REMIT reglamentas. Vadovaujantis REMIT reglamento nuostatomis, Komisija yra atsakinga už tinkamą reglamentų įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje. Pažymėtina, jog vadovaujantis Agentūros 2015 m. kovo 17 d. REMIT reglamento išaiškinimu¹, Komisijos pareiga tinkamai įgyvendinti REMIT reglamento nuostatas apima ir dvigubo reguliavimo energetikos sektoriuje draudimą. Dėl to Bendrovė prašo Komisijos, siekiant išvengti dvigubo reguliavimo bei Projekto nesuderinamumo su ES reglamentais, inicijuoti atitinkamus Projekto pakeitimus.

Finansų ir administravimo departamento
direktorius, pavaduojantis generalinį direktorių

Šarūnas Anilionis

¹ ACER, Questions and Answers on REMIT, 4th edition, 2015-03-17, p.14.